

6. НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ОБЛІКУ, ОПОДАТКУВАННЯ ТА ФІНАНСІВ

БАЗОВІ УМОВИ ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ ПОДАТКОВОГО ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

*Болдовська К.П., канд. екон. наук, доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

За ринкових умов організація податкового планування суб'єктами господарської діяльності набуває особливого значення і стає невід'ємною частиною загального плану розвитку підприємства, оскільки відповідні заходи дозволяють підвищити його фінансову стійкість та уникнути непередбачених податкових наслідків.

Процесу впровадження системи податкового планування на підприємстві передують визначення таких умов:

- потреби у податковому плануванні на кожному конкретному підприємстві;
- фінансові можливості підприємства для організації податкового планування;
- розмір самого підприємства і чисельність його штату.

Так, визначення потреби у податковому плануванні на кожному конкретному підприємстві, а також набір і періодичність проведення відповідних заходів має ґрунтуватись на розрахунку реального податкового навантаження на підприємство [1, 2].

Вважається, що за рівня податкового навантаження 10-30 % потреба у податковому плануванні є мінімальною, обмежуючись чітким веденням бухгалтерського обліку і внутрішнього документообігу, використанням прямих пільг, при цьому передбачається наявність професійного бухгалтера, а відповідні заходи мають носити епізодичний

характер, зокрема у формі разових консультацій зовнішнього податкового консультанта.

За рівня податкового навантаження 30-60 % податкове планування є необхідним і має стати частиною загальної системи фінансового управління і контролю, при цьому передбачається наявність спеціально підготовленого персоналу, контролю і керівництва з боку фінансового директора, також можливе абонентське обслуговування з питань оподаткування у спеціалізованій компанії, а відповідні заходи мають носити регулярний характер, включаючи, зокрема спеціальну підготовку (планування) контрактних схем типових, крупних і довгострокових контрактів.

За рівня податкового навантаження 60-80 % податкове планування є життєво необхідним і має стати найважливішим елементом створення і стратегічного планування діяльності підприємства і його поточної щоденної діяльності за всіма зовнішніми і внутрішніми напрямками, при цьому передбачається наявність спеціально підготовленого персоналу і організація тісної взаємодії зі всіма службами, постійна робота із зовнішнім податковим консультантом, наявність податкового адвоката та контролю з боку члена ради директорів, а відповідні заходи мають проводитись щоденно на підставі спеціальної програми, включаючи, зокрема податковий аналіз та експертизу податковим консультантом усіх фінансових, організаційних, юридичних заходів та інновацій.

З огляду на певну, іноді значну, затратність податкового планування (витрати на придбання літератури про податки, консультування, переорієнтацію фінансових потоків, реєстрацію нових фірм та інші заходи, які можуть виникнути для цілей економії податків) потенційні вигоди від податкового планування вимагають зіставлення з витратами, яких воно потребує: у разі незначного рівня очікуваного чистого ефекту доцільність реорганізації і впровадження складних схем є необґрунтованою. Разом з тим, за наявності потреби, але за відсутності коштів на органі-

зацію податкового планування підприємствам, залежно від їх податкового навантаження, залишається або погодитись на існуючий рівень податкових відрахувань, або функції оптимізації оподаткування можуть взяти на себе головний бухгалтер та/або керівник чи власник підприємства.

Щодо третьої умови, то малі підприємства з невеликою чисельністю працівників і нерозгалуженою структурою для реалізації цілей податкового планування можуть залучати керівника, бухгалтера, юриста, а також користуватись послугами спеціалістів аудиторських компаній і спеціальних компаній, які займаються податковим плануванням.

Так, керівник підприємства ставить завдання щодо досягнення бажаних результатів діяльності підприємства в цілому, визначає прийнятний для розвитку бізнесу рівень податкового навантаження і допустимий рівень податкових ризиків, а також затверджує подані пропозиції і контролює їх виконання. Бухгалтер здійснює розрахунки фінансових показників діяльності підприємства, формує облікову політику підприємства, обчислює суми податків за кожним видом податкових платежів і складає графік їх сплати. Юрист аналізує правові аспекти угод та їх відповідність законодавству, оцінює рівні ризиків за кожною схемою оптимізації оподаткування. Спеціаліст із податкового планування оцінює надану підприємством інформацію, підбирає оптимальні шляхи розв'язання задач конкретного підприємства, або дає висновок щодо можливості і доцільності реалізації розроблених підприємством схем [1].

Разом з тим, для середніх і великих підприємств упровадження системи податкового планування вимагає більшої уваги, відтак організація підрозділів податкового планування саме на таких підприємствах потребує детального розгляду.

Податкове планування повинно здійснюватися вже на етапі заснування підприємства з урахуванням особливостей обраної сфери бізнесу і майбутньої господарської діяльності.

Організаційна постановка системи податкового планування на підприємстві передбачає такі заходи:

- визначення цілей і завдань управління податками;
- формування підрозділу оподаткування, установлення його статусу в структурі підприємства і механізму взаємодії з іншими підрозділами;
- розробка організаційної структури підрозділу оподаткування;
- опрацювання порядку взаємодії підрозділів оподаткування головного і дочірніх підприємств (за наявності останніх);
- розробка процедури контролю за роботою з управління податками;
- розробка процедур і правил, внутрішніх документів, що регламентують роботу підрозділу оподаткування.

Таким чином, організація роботи з податкового планування на кожному конкретному підприємстві визначається його індивідуальними потребами і наявними фінансовими, кадровими, технічними й іншими можливостями. Впровадженню системи податкового планування має передувати зіставлення пов'язаних з цим витрат та очікуваних вигод від її реалізації. Слід зазначити, що впровадження системи податкового планування є трудомістким завданням, вирішення якого може спричинити перебудову багатьох внутрішніх процедур підприємства. Втім, правильний вибір підходів до організації роботи підрозділу оподаткування та податкового планування на підприємстві в цілому, надасть останньому ефективний механізм контролю й управління податковими зобов'язаннями, що, своєю чергою, позитивно позначиться на фінансовій стійкості і забезпечить стабільність фінансових можливостей підприємства.

Перелік посилань:

1. Атаманенко І. Особливості організації податкового планування на підприємстві. *Економічний аналіз*. 2010. Вип. 6. С. 32-35.
2. Муравьев В. В. Организация налогового планирования на предприятии. *Аудит и финансовый анализ*. 2001. № 2. С. 26.